

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Dolenjskim rojakom!

„Razglas ta preberite,
nikar ga ne prezrite!“

Kolo časa se neprestano vrti in nam bo v kratkem prišlo novo leto 1910. Ko se staro leto nagiblje h koncu, se naročajo časopisi za prihodnjo letno dobo. Slovenske dežele imajo razmerno s številom svojega prebivalstva jako razvito časopisje. V sedanjih razmerah se ne more oporekati, ako ima vsaka naša dežela poseben časnik, ali celo več svojih glasil. Res je pa, da to zahteva dokaj narodnega davka za itak ne prebogat Slovence. Vkljub temu se ne bo rojenemu Dolenjcu štel v zlo, ako pred koncem leta svoje rojake opozori na njih list „Dolenjske Novice“. Čul je namreč vest, da se kani list, ki je 25 let izhajal in veliko storil za povzdigo naše Dolenjske, v prvi vrsti na polju kmetijstva v vseh njegovih oddelkih, zmanjšati, če ne celo opustiti. Pisec teh vrstic se že mnogo let zelo zanima za list, ki je namenjen osobito njegovim rojakom.

Kako pa stojé „Dolenjske Novice“? Povedalo se mi je, da so že prej imele izgubo, ta pa se je vsled tedenske izdaje, s katero število naročnikov ni sorazmerno naraslo, tako pomnožila, da utegne znašati že par tisočakov. Naročnikov je baje okrog 2000, stroški za papir, tisk, nagrade, kolek itd. pa zahtevajo v popolno pokritje še enkrat toliko predplačnikov.

Dolenjci! Preudarite važnost časopisja v sedanji dobi, premislite posebno važnost in potrebo svojega lokalnega lista, ne pozabite zaslug „Dolenjskih Novic“ v teku celih dolgih 25 let. Koliko gospodarskih člankov so nam donašale v vsaki številki, koliko nauk in migljajev podale, na kateri način morate zboljšati obdelovanje zemljišča na polju in v vinogradu, na travniku in vrtu! Koliko člankov je bilo spisanih glede reje prašičev, ki je sedaj skoraj vaš glavni vir dohodkov, koliko navodil glede pskrbovanja vinogradov in glede kletarstva — vse izpod peresa oriznanih večakov: ravnatelj Dolenca, Lapajnet, Rohrmana, Skalickega itd. Kedarkoli je kaka nesreča prihrumela nad naše rodovitno ozemlje: suša, toča, pozeb, rastlinske bolezni itd., brž so se oglasile „Dol. Novice“ in prinesle nauk, kaj treba storiti, da se nesreča zmanjša in kmetovalcu pomaga. A tudi drugi poučni in zabavni spisi imajo trajno vrednost.

„Dolenjske Novice“ so se mnogim bralcem tako priljubile, da jih cenijo bolj kot vsakateri mali časopis, in to ne le preprosti ljudje, ampak tudi izobraženi naročniki.

Kaj tedaj storiti, da „Dolenjske Novice“ vzdržimo, da jih ohranimo? V vaših rokah, dragi Dolenjci, je njih usoda, od vaše podpore zavisi njih življenje ali tužen pogin. Menda vendar ne boste sami pokopali lista, ki je vaša lastnina, vaš prijatelj in učitelj, ki vam je 25 let zvesto služil in stregel. Treba ni drugega kot: 1. to, da vsak naročnik saj še enega pridobi; 2. da premožnejši naročniki dodajo kako kronco povrh ali pa več izstisov naročijo ter razdelijo med svoje izobrazbe potrebne uslužbenke ali sosede; 3. da posojilnice, kmetijska in narodna društva s kako podporo listu pomagajo ali pa po več izvodov naroče. Pisec tega bodrila bo namesto tri krone plačeval zanaprej prostovoljno zvišano naročnino 20 K. Ako se po tem potu in vsled marljive agitacije zbere krog lista dovolj naročnikov, potem je listu zagotovljen obstanek in napredek, primankljaj bo scasoma izginil in pričela se bo za list nova vesela doba, kakor jo z novima železnicama pričakujemo za vso našo milo dolenjsko stran.

Dolgeleten naročnik „Dol. Novic“.

Dostavek uredništva. Zgornji poziv zvestega naročnika našega lista je objavil „Slovenec“ v zadnji sobotni številki. Prav hvaležni smo rodoljubu za bodrilne besede, ki nam jih je tako-

rekoč položil na jezik, kajti osodo „Novic“ bo treba odločiti v najkrajšem času. Zato smo ponatisnili njegov razglas č. rodoljubom v prevdarek. Omenjamo, da zadnja beseda še ni izrečena. Kajti, če bi se uresničil le njegov prvi nasvet, „da vsak naročnik saj še enega pridobi“, bi se list mogel vzdržati. Pristavljamo, da imamo gradiva zmiraj dovolj na razpolago in v vrstah svojih sotrudnikov dokaj odličnih dolenjskih rodoljubov. S pravim umevanjem našega dolenjskega položaja in s pogledom na bodoči razvoj naše Dolenjske se bo naš list dal vzdržati. Lastništvo in uredništvo je letos dokazalo svojo požrtvovalnost — č. rodoljubi naj blagovolé to upoštevati in krmarjem prihiteti na pomoč, da povzdignemo svoje dobro ljudstvo k večji omiki!

Gospodarstvo.

Kako bomo izhajali s krmo?

To kočljivo vprašanje nam dela tudi letos skrbi. Res je, da letos ni čuti teh tožb, kakor lansko leto, ali tudi letošnje leto smo pridelali malo krme. Ako bi ne bila jesenska paša tako izdatna, gotovo bi tudi letos naši živinorejci bolj tožili o pomanjkanju krme, kakor jih je sedaj slišati. Na vsak način nam bo treba tudi letos silno varčevati, ako bomo hoteli izhajati s pridelano krmo, kajti krme je v obče manj kakor druga leta.

V takih letih je treba dobrega in varčnega gospodarstva, da nam krme prezgodaj ne zmanjka. Pred vsem je treba, da naši gospodarji naprej izračunajo, kako bodo izhajali s krmo. Ta račun se napravi, ako gospodar po eni strani preceni, koliko krme ima čez zimo, po drugi strani pa izračuna, koliko je potrebuje za svojo živino za celo zimo noter do novega pridelka. Ta račun ni težak in ga lahko napravi vsak. Kar se tiče potrebne krme za živino, se računa, da je treba za 100 kg žive teže po 3 kg sena ali druge suhe krme na dan. Če je krava težka 400 kg, potrebuje potemtakem 12 kg suhe krme na dan. Na mesec je treba za tako kravo 360 kg in za celo zimo, recimo za 6 mesecev pa okroglo 21 in pol metričnih centov. Za kravo, ki je težka 500 kg, potrebujem več in sicer po tem računu 15 kg na dan ali za celo zimo t. j. v 6 mesecih 27 metričnih centov suhe krme. Tako izračunam po živi teži živine prav lahko, koliko potrebujem krme za svojo živino.

Recimo, da sem pridelal in da imam v zalogi 135 metr. cent. suhe krme (sena, otave, detelje, slame). V tem slučaju preredit čez zimo prav lahko petero glav odrasle živine s poprečno težo 500 kg. To najdem, če delim 135 metr. centov s 27 metr. centi, z množino krme namreč, ki jo potrebuje žival pri teži 500 kg.

Če imam za celo zimo spravljenih 100 metr. centov krme, potem zadostuje ta krma komaj za 4 glave težke po 500 kg. V tem slučaju mi že zmanjka nekoliko krme, namreč 8 metr. centov, o čemur se prepričaš, če deliš 100 s 27.

Tako delamo račune, da izvemo, kako stoji s krmo in kako bomo z njo izhajali. Seveda nam pa ta račun ne zadostuje, ampak treba je v takih letih v resnici varčnega in dobrega gospodarstva s krmo. Potrebna varčnost obstoji v tem, da krmo prav razdelimo za celo zimo in da v naprej določimo, kako se bo krma rabila in mešala. V naprej je treba določiti, koliko sena ali otave, detelje in slame se bo pokladalo vsak dan in tega se je treba držati vso zimo. Za vsak dan naj se krma odmeri! Le tako je mogoče varčno gospodariti! V ta namen naj se krma tudi reže. Le v tem slučaju, če krmo režemo, jo lahko mešamo. Rezanica se pa tudi lahko meri in se da z njo sploh veliko bolj varčevati, kakor s celo krmo.

Nujno svetujemo tudi, da se krma po malem poklada in da se pazi na to, da jo živina ne more razmetavati. V takih letih je paziti na vsako bilko. Zjedi naj se nazadnje poškrope s slano vodo, da jih živina do zadnjega požre. V takih letih je seveda tudi porabiti vse za krmo, kar se da. Zlasti slama je v takih letih važen pripomoček, da lažje izhajamo s krmo. Pri molznih kravah se pa nujno priporoča, da pokladamo tudi kaj močnih krmil, kajti slama ne da mleka.

Zaradi letošnjega pomanjkanja krme so se letos do konca mesca decembra t. l. znižali tudi vozni tarifi na nekaterih državnih železnicah, kamor spadajo tudi dolenske železnice. Nižja vozina velja za seno, deteljo, slamo in otrobi, a le v tem slučaju, če se naroča blago v množinah od 5000 do 10.000 kg, to je saj pol vagona ali cel vagon. Te ugodnosti bi se lahko poslužili prizadeti gospodarji, ako bi skupno naročili močnih krmil, kar se priporoča zlasti v tem slučaju, če si moramo s slamo pomagati in želimo pri živini kaj več užitka. —r—

Kokošjareja po zimi.

Reja kokoši zahteva po zimi več pozornosti kakor po leti, če hočeš, da ti bodo kokoši bolj hvaležno vračale stroške za strežbo.

Kakor drugim živalim treba je tudi kokošim primerno toplih hlevov po zimi. Ako bodo kokoši prezebale, potem je zastoj misliti na nesenje jajc, med tem ko je znano, da tudi po zimi neso, ako jih imamo na gorkem. Žalibog, da se na to pri nas čisto nič ne gleda, dasi je kokošjareja za naše kraje posebnega pomena in bi nam tudi v zimskem času lahko več nesla. Naši kurniki so izpostavljeni pogostoma največjemu mrazu. Več ko naravno je, da nam v takih kurnikih ne morejo kokoši nesti. Saj se obrne vsa krma za vzdrževanje telesne toplote in moči. V kurjem hlevu bi se ne smela topfota nikdar znižati pod ničlo, ampak kurnik bi moral imeti približno tako toploto, kakor jo imajo drugi hlevi. V takih kurnikih bi použita piča veliko več zalegla in bi pripomogla tudi k nesenju jajc. Prav pametno je, če imamo kurnike tik hlevov in tako umeščene, da se grejejo od hleva. Taki kurniki so po zimi veliko več vredni kakor kurniki, ki stoje na samem in so iz remeljnov zbiti kakor drvarnice. V takih kurnikih se piča trati, ker se porabi vsa za vzdrževanje telesne toplote in moči.

Po zimi je pa skrbeti tudi za primerno tečno klajo. Po leti se žival zunaj pase. Tam dobi mnogo tečnega živeža, razne žuželke itd. Vsega tega manjka po zimi. Zato pa je dolžnost gospodinje, da daje po zimi svojim kokošim zadosti piče in tečne piče. Kokošim se poklada potrebna krma po dvakrat ali trikrat na dan. Kdor hoče

kaj več koristi od kokošjereje, poklada po trikrat na dan. Zjutraj se daje zobanje, ob 11. dopoldne obloženo kuho in popoldne zopet zobanje. Za zobanje se priporoča posebno ječmen ali mešanica ajde in turšice. slabe pšenice. Za 15 kokoši je treba na dan po 1 do 1 $\frac{1}{2}$ liter zrnja, 1 do 1 $\frac{1}{2}$ kg krompirja in 2 litra otrobov. Potrebna množina se ravna po teži živalij. Krompir se skuha in obloži z otrobi. Ta kuha se da lahko tudi zjutraj. V tem slučaju se da opoldne eno tretjino zrnja, dve tretjini pa zvečer.

Po zimi je treba kokošim skrbeti tudi za primerno gibanje in za brskanje. Treba jim je suhega in prostornega podstrešja. Tukaj kaže natrositi rezanice in plev in tukaj kaže pokladati tudi zrnje, da živali brskajo in na ta način iščejo zrnje. S takim brskanjem se živali grejejo. Skrbne gospodinje obešajo od tal tudi celo peso, da jo kokoši skakajoč pikajo in kljujejo, kar vse pripomore k zadostnemu in potrebnemu gibanju.

Seveda je treba tudi po zimi paziti na snago v kurnikih, katere je zaraditega večkrat čediti. Očistiti je droge, na katerih prenočujejo, in gnezda. V kurnike je dobro postavljati posode s pepelom, da se notri kopljejo in varujejo na ta način pred pršicami in ušmi. Ušive kokoši kaže postupati s caherlinom, da se čimpreje znebijo nadležnih zajedalk. Sploh je treba na vse strani paziti, da so živali prav postrežene, kajti le na ta način nam je mogoče pričakovati obilnejših koristi od kokošjereje.

Politični pregled.

V našem cesarstvu je zdaj dvojna kriza. To in onstran Litve ne morejo vlade dalje. Zavlačitve so tostran krivi Nemci, ker skoro ničesar ne privoščijo Slovanom; onstran pa Mažari tlačijo vse druge narodnosti in želijo čem prej od Avstrije se odcepiti. — Na naši strani se kaže, da imajo tehtnico odločitve Poljaki v rokah. Ako se oni nagnejo k „Slovanski Jednoti“, se mora spremeniti krivični sistem nemške nadvlade. K temu utegne pripomoči Poljska Ljudska Stranka, ki je pod vodstvom posl. Stapinskija zborovala dne 21. nov. v Krakovem.

Med drugim je stranka sklenila: 1. Smatra, da je popolnoma nedopustno, da bi poljski klub vztrajal v sedanji večini. Iz istih vzrokov, iz katerih po trditvi večine poljskega kluba ni mogoča združitev s „Slovansko Jednoto“, je nemogoča združitev Poljskega kluba z Nemci proti „Slovanski Jednoti“. — 2. Nujno potrebna je rekonstrukcija kabineta, da poleg Nemcev in Poljakov dobe svoje zastopnike tudi Čehi in Slovenci. — 3. Nemogoče je vztrajati Poljakom v kabinetu, ki hoče vladati z § 14. ali ex lex. — 4. Obžaluje, da je sedanja večina Poljskega kluba s svojo neodločnostjo povzročila sedanji položaj, dočim bi lahko položaj s primerno odločnostjo izpremenila. — 5. Priporoča načelniku Poljskega kluba vztrajati na začetni poti. — 6. Ako bi sedanja večina Poljskega kluba vztrajala pri podpiranju sedanje vlade, tedaj se skliče kongres stranke, ker odgovornost za to Poljska Ljudska stranka noče vzeti nase. Kongres je pozdravilo mnogo velikih mest, predsednik češkega narodnega sveta, češki agrarci in češki socialci.

„Slovanska Jednota“ vstraja na svojem dosedanjem stališču in na svojih nujnih predlogih. Vlada bi rada najprej dobila polletni proračunski provizorij — in bi med tem spet Slovanom lahko pošiljala svoje somišljenike. A Jednota vidi pred seboj to eventuelnost.

Državni zbor je v sredo popoldne začel zopet ejo, v kateri je vlada res predložila omenjeni provizorij. A takoj se je začel obravnavati češki nujni predlog radi manjšinskih šol. Govoril je predlagatelj dr. Kramař. Češki radikalci so ministre pri vstopu sprejeli s silnim vpitjem: Abzug Bienenher, Schreiner, Hohenburger! Vi cesarja slepite... Kršite državne zakone itd. V slovenskih poslaniških krogih je vzbudila vest, da postane Hohenburger predsednik graškega nadsodišča, silno ogorčenje. Zopet bi bil nov udarec Slovincem.

Rusini so izjavili, da ne umaknejo svojih nujnih predlogov in da pripravljajo celo nove, ker jih je Glabinski prezrl pri pogajanjih. Tako se maščujejo tudi poljske krivice do Rusinov.

Kaj da Mažari zdaj za prehodno dobo zahtevajo, se razvidi iz naslednjih poročil:

Ogrski kronski svet se je vršil v torek na Dunaju. Koncem tedna se pogajajo s skupnimi ministri. V kronskem svetu so razpravljali o trgovinskih pogodbah z Rumunijo in s Srbijo; trdi se, da so tudi odločili o sledečih točkah: 1. Cesar je voljan, da podeli v okviru programa deveterice vojaške koncesije, osobito glede na polkovni jezik. 2. V inozemskem zastopstvu se dovoli pariteta; osobe vseh diplomatskih zastopov bo moralo znati mažarski in nemški. Cesar dovoli, da se v inozemskem zastopstvu bolj naglašaja samostojnost Ogrske. 3. Moštvo in častniki po ogrskih žrebčarnah se podredi honvednemu ministrstvu. 4. Cesar dovoli izplačevanje v gotovini, a skupna banka se zato podaljša do 1. 1917, oziroma 1920. 5. Skleniti se morajo carinske pogodbe z balkanskimi državami. 6. Cesar zahteva redni proračun kakor tudi 500 milijonov aneksijskih in ostalih vojaških izdatkov. Poroča se, da se bo vršil tudi skupni ministrski svet, v katerem se bo šlo za zgradbo dreadnoughtov, o redakciji ustave v Bosni in Hercegovini ter o sklicanju delegacij, ki bodo najbrže pričele zborovati 10. decembra. Predno se skličejo delegacije, odstopi skupni finančni minister. Sledi mu grof Zichy.

Hrvatsko. Mnogokrat se je že zahtevala reciprociteta zagrebškega vseučilišča z našimi, to je, da zagrebški državni izpiti veljajo tudi v Avstriji — osobito za slušatelje iz Dalmacije ter Istre. Zgodilo se je čudo, da celó hrvatski ban baron Rauch to zahteva od avstr. naučnega ministrstva ter pravi, da je hrvatska vlada voljna ustreči v tej zadevi vsem avstrijskim zahtevam. No, zdaj naša vlada pač nima nobenega izgovora več.

Hrvatski listi poročajo, da se bo Reka vendarle odcepila od senjske škofije ter postala samostojna biskupija. Reški magistrat je pripravljen zgraditi škofovo palačo. Kaka postrežljivost, ko se gre zoper Slované!

Italija. Komaj so upokojili generala Asinarija, oglasi se v iredentističnem zmislu vseučiliški profesor Paioti v Bolonji navdušujoč mladino za „neodrešene provincije“ v Avstriji. Po raznih mestih v Milanu, Turinu, Veroni ... so bile demonstracije za Asinarija — se ve proti Avstriji.

Albanci so se zopet jeli gibati na srbsko-turški meji; ustrelili so enega srbskega podčastnika.

V **Nicaragui** je zmagal predsednik ustaše. Vse pa kaže, da Zedinjene Države netijo upor v republikah na Istmu srednje Amerike. Žed. Države so poslale ultimatum v Nicaraguo.

Na kanarskih otokih so ognjeniki začeli bljuvati iz štirih žrel lavo, ki se je že 6 km. daleč razlila. Doline so nalite že po 25 m. na debelo.

Zabavi in pouku.

Profesor dr. Josip Marinko.

(Dalje.)

Dr. Marinko ustanovi l. 1894 dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Novomeška gimnazija je bolehala tudi na pomanjkanju dijakov. Poleg drugih vzrokov bil je gotovo eden glavnih, ker dijaki v mestu niso našli toliko podpore kakor v drugih šolskih mestih. Naša mladež se večinoma bori s pomanjkljivimi gmotnimi sredstvi. Znano je, da so se drugod „dijaške kuhinje“ dobro obnesle. Zato so nekateri mladino ljubi opozarjali na slično napravo. Resno sta se te zadeve lotila tedanji c. kr. gimn. ravnatelj dr. Fran Detela in profesor dr. Jos. Marinko. Slednji nametuje kot načelnik rokodelskega doma razširjenje hiše, da bi se ondi mogla nastaniti prepotrebna „dijaška kuhinja“. Dne 16. oktobra 1893 v to nakano dovoli varstveno načelništvo rokodelskega društva. Ker radi previsoke cene Jenewein-ove hiše št. 172 ni bilo mogoče kupiti, se je sklenilo hišo dozditi v vrt ob Bregu proti Brunnerju.

Dne 18. oktobra je imelo sejo „Dijaško podporno društvo“ tukajšnje gimnazije ter hvaležno sprejelo to ponudbo načelnika dr. Marinka, ki obljubi v ta namen poprositi okrog dobrotnikov.

Že koncem leta se je začelo kopati in prostor pripravljati. Dne 4. januarja 1894 je slavna „kranjska hranilnica v Ljubljani“ posodila 3000 gld. za zidanje. Dne 21. februarja se je pri kopanju za klet pripetila velika nesreča. Podjetnik Matija Hren iz Ločne je bil pri razstreljevanju skal nepreviden, vnelo se mu

je ter grozno poškodovalo njega in sina. Mož je prišel ob roko, sin pa je umrl v bolnici usmiljenih bratov.

Slabo poučeni pomočniki so se radi zidanja uprli načelniku češ, da jim hoče hišo vzeti; nezadovoljneži so bili odslovljeni, večina se je dala poučiti. — Dne 28. marca so zidarji pričeli delo pod vodstvom mojstra Antona Hočevar iz Hrušice. — Darove so poslali: kranjski deželni zbor 100 gld., kranjska hranilnica 200 gld. in pozneje cesar Fran Josip tudi 200 gld.

Prof. Marinko je ob tem zidanju imel dosti težav in bridkosti, potov in jeze. Mesto počitnic je zavzelo delo. Radi stavbe je potoval od svojega doma na Dobrovi pri Ljubljani devetkrat v Novo mesto. K sreči je bila dne 1. junija že dolenska železnice stekla in mu je tako olajšala pot. Zvršilo se je vse povoljno in dne 18. septembra 1894 se je odprla dijaška kuhinja s 30 dijaki. Darov sta posebno marljivo nabirala ravnatelj dr. Detela in profesor dr. Marinko. Pri novomeški hranilnici je bilo treba vzeti na posodo še 800 gld. „Dijaško podporno društvo“ se je vknjižilo na vse za kuhinjo neogibno potrebne prostore. Zaradi tega pa plačuje hiši letno polovico obresti od 3000 gld. To je primerno za obojno društvo. —

Treba je bilo določiti: kako naj se vodi dijaška kuhinja? A priori je bil odločen za voditelja kuhinji prof. dr. Marinko. Začetkom šolskega leta je bil sklican shod uplivnih gospodov, ki naj to določi. Šlo se je za to, ali naj kuhinjo vodi posebno društvo, ali naj se vodstvo prepusti samo prof. Marinku? Vspeh posvetovanja je bil, da se prej pride do cilja, ako se ne vežemo s posebnimi društvenimi pravili, nego naj se loti tak gospod, ki ima srce za studujočo mladež. V podporo naj se mu odločijo uplivne osebe iz raznih stanov, ki bodo brez posebnih obvez vso ljudomilo napravo nadzorovale. Glasovalo se je za to, da skrbi za dijaško kuhinjo voditelj, in ne društvo. V podporo voditelju dr. Marinku pa so bili priporočeni gg.: ravnatelj Detela, kanonika Jeriha in Frank, p. gvardijan, meščani Pauser, dr. Šegula, Perko (tedanji župan), župniki Porenta, Bergant, dekan Nagode. — Posvetovalo se je tudi za slučaj, če bi rokodelsko društvo hišo razširilo, prodalo. Prošt Urh meni, naj se določi vsota, katero bi društvo plačalo kuhinji, da prostore zopet odkupi. A načelnik pove, da po § 17 za tak slučaj hiša itak pripade v korist gimn. mladine. Določilo se je tudi, da dijaki vsak dan pred obedom skupno molijo en Oče naš in Češčeno Marijo za dobrotnike. — Blagi gospe dr. Šegulova in Gustinova sta nabrali za kuhinjsko posodo in še povrh 50 gld. denarja.

1.) Kakor rečeno, je kuhinja začela delovati 18. septembra 1894 in sicer je dobivalo hrano samo opoldne 34 dijakov.

V prvem semestru je bilo	dohodkov	gld.	691:74
	troškov	„	651:30
V drugem pa:	dohodkov	„	466:14
	troškov	„	349:35

Živil pa so posebno poslale župnije: Toplice, Brusnice, Stopiče.

2.) Šolsko leto 1895/6: sprejetih 48 dijakov.

dohodki	gld.	1746:13
troški	„	1462:14

Podpirati so začeli dijaško kuhinjo: slavna Čitalnica novomeška s predstavo, ki je dala kuhinji v korist 172:50 gld., mestni zastop vsako leto po 50 gld. toliko tudi deželni zbor, hranilnica razne vsote, a tudi nekateri dijaki po nekoiiko plačujejo.

3.) L. 1896/7 je bilo sprejetih 50 dijakov, iz ljudske šole 3, več kot polovico tem se je začelo dajati i večerjo.

Dohodki	gld.	1625:29
Troški	„	1605:73

Odvetnik dr. Slanec je to leto daroval 100 gld. in odslej vedno toliko redno poleg izvenrednih vsot. To leto je zapustil upok. župnik Jakšič, belokranjski rojak, dijaški kuhinji 1000 gld. — po odbitih troških se je vložilo v mestno hranilnico 840 gld. — Račune vseh let so pregledali gg. Mnsgr. Jeriha, župniki Bergant in Porenta. Istitotako so se v pregled poslali slavnemu mestnemu županstvu; katera navada obstoji še zdaj.

4.) L. 1897/8 sprejetih dijakov 50.

Dohodki	gld.	1928:56
Troški	„	1906:04

S smrtjo prošta Urha, ki je zapustil 50 gld., je društvo zgubilo velikega dobrotnika.

5.) 1898/9 sprejetih dijakov 55, iz ljudske šole 4.

Dohodki	gld.	1820:69
Troški	„	1798:47

(Dalje pride.)

Iz lovske torbe starega Nimroda.

Spisal Iv. P.

I.

„Haló, v zeleni gozd hitimo,
na lov, da kako zver vstrelimo.
Oj radost, zdajci pes zavpije,
za njim pa tolpa vsa se vlije,
in plaha zver beži okrog,
odmeva rog in puške pok.
Oj radost, ko se zvrne znak
lisica, zajec al' srnjak.“

A. V sedanji dobi razglednic prejme človek včasih s pošte listek mnogovrstne slikarije in pisarije, da ne ve, bi se li jezil ali smejal. Dostikrat prifrči razglednica žaljive, zbadljive vrste, da jo sprejemnik sploh ne sprejme ali pa brž potlači v žep in uniči. Tudi jaz sem prejel nešteti razglednic, barvanih in nebarvanih, fino in preprosto izdelanih, od prijateljske, pa tudi od nasprotne strani. Kot miren, razsoden človek ne rečem ne bele ne črne, kedar se mi kaj takega pripeti, prijaznost vrnem za prijaznost, žaljivo razglednico pa vržem med šaro v koš. Ljudje imajo dandanes debelejšo kožo kot poprej ter znajo tudi grenko psovko mirno požreti. Tako sem nedavno prejel od šalo ljubečih znancev razglednico „nedeljski lovci po končanem lovu“. Listek, nemškega izvora je fino naslikan, ves prizor imenitno zadet, toda očitno pretiran. Pred lovsko družbo leži današnji lovski plen: ustreljen junec, poleg njega dolgobradat kozel, hišni petelin, kmetica donaša ravnokar obstreljeno domačo gos, dva psa cvileča privzdigujeta krvave nožice, celo eden gonjačev se drži za zadnjo plat ter se pogaja z župnikom, koliko bo prejel za ljuknjo v životu.

Nočem tajiti, da se je kaj takega ali enakega zgodilo lovcu novincu ali slabovidnemu strelcu, kajti videl sem že lovce, ki so na dvojne očali pokali, da je bilo kaj. Tudi jaz sem že ustrelil lastnega psa, ki ni bil zdrav ali za lovsko rabo. Istotako sem pihnil v gozdu stikajočega domačega mačka, ki dela škodo med mlado divjačino. Sicer pa sem bil previden kot malokdo in sprožil sem le, kedar sem zver natanko spazil, na primerno daljavo, in sem bil v svesti, da bom gotovo pobral.

Nekateri lovci sprožijo na lisico na vsako daljavo, češ, kokoši pobira, proč ž njo. Čeprav ne obleži, vendar ujame nekoliko šiber pod kožo in pogine danes ali jutri, — pravijo. Meni se to ravnanje ne zdi pravega lovca dostojno. Kaj more uboga zvitorepka zato, da ji pitana kokoš bolj diši kot suha vrana ali izstradan zimski zajec? Kolikrat vso noč zastonj lazi okrog, željna skromne večerjice. Ni tedaj čudo, da se v skrajni sili priplazi do hiš in kurnic, da bi z zvižajo ugrabila, kar ne gre po gladki poti. Tudi meni je že pofatila brez števila kokoši, valečo puro, 12 divjih račic, ki so bile ravno dorasle za pečenko. Natura zahteva svoje pravice, nihče ne gre rad lačen spat. —

B. Po tem uvodu naj preidem na razlago napisa temu sestavku: „Iz lovske torbe starega Nimroda“. Vsak pravi lovec si obesi torbo čez ramo. Kmečki lovec ima preprosto, gosposki dragoceno, s franžami obrobjeno, krasno opremljeno torbo, da jo komaj nosi. Kaj pa se vanjo spravi? Prva reč so patroni ali naboji, to so okrogle posodice, natlačene s smodnikom in s šibrami razne debelosti, kakor se rabijo za strel na divjo zverjad in perjad razne velikosti. Na srnjaka se strelja za nasledovanju s kroglo, pri gonji s psi bi bilo to nevarno in brezvspešno. Kaj spada še v torbo? Zajutrak, to je kos kruha, klobasa ali zajčevo bedro, eno, dve jabolki, dalje plošnata posodica domače stare slivovke in pipa s tobakom. Nekateri tudi svoje lovske pravice: orožni list in lovsko karto stisnejo na dno, pa orodje za kak mali popravek pri puški. Iz tega je razvidno, da je lovsko torbica važen del lovčeve oprave in da brez nje se ne gre na lov kakor se ne gre v cerkev brez paternoštra. Na vseh gozdnih potih torba lovca spremlja, poslušna njegove pogovore, ve za vse skrivnosti in je priča njegove sreče in smole, njegovih dobrih in stranskih strellov. Zato ima tudi doma častno mesto na klinu poleg puške. Zatorej ve marsikaj povedati o lovskih izletih svojega lastnika, o njegovih vseh in nevspehih, o radostnih trenutkih in bridkih prevarah. Prav vsega, kar se je pripetilo, pa ji ne kaže izblebetati in pokrov torbe do kraja odpreti. Tudi jaz bom v svojo lovsko torbico posegel in pripovedoval, kaj sva na lovih vse doživela. —

V naslovu tega sestavka stoji na koncu beseda „Nimrod“. Kaj pomeni? Kakšen rod je to — Nimrod? Ta izraz toliko pomeni, kot naša domača beseda „lovec“, kmečko ljudstvo pa še vedno po starem lovca „jagra“ imenuje. Beseda „Nimrod“ je

vzeta — kdo bi to verjel — naravnost iz sv. pisma. V prvi Mojzesovi knjigi, našteva pisatelj starodavne očake, ki so pričeli prvi gojiti to ali ono umetnost ali rokodelstvo, n. pr. glasbo, kovaštvo itd., ki ga sveta knjiga lepo počasti, češ, „da je bil velik lovec pred Gospodom.“ On je bil tedaj prvi lovec na svetu. Ne smemo pozabiti, da v tisti davni dobi ljudje niso imeli skoraj drugega živeža kot meso, ki ga je dajal lov po gozdih in vodah. Zverjadi je bilo povsod velikanske množine. Streljali so s pušicami na napetem loku z daljave, na blizu so skušali s sulico in mečem zver podreti. (Dalje pride.)

Dopisi.

Novo mesto. V št. 46. Vašega cenj. lista z dne 12. novembra 1909 stoji popravek, ki se tiče Ivana Stritarja, učenca II. deške ljudske šole v Rudolfovem.

V smislu § 19 tisk. zak. Vas prosi podp. krajni šolski svet, da izvolite v prihodnji ali v tej sledeči številki prinesiti v postavni obliki nastopni popravek.

Ni res, da je gori imenovani Ivan Stritar, učenec II. razt. deške ljudske šole. Res je le, da ni bil ta deček radi zelo pohujšljivega obnašanja in radi tatvine izvršene v gostilni ge. Tuček vže v šol. letu 1908/9, kakor tudi letošnje šolsko leto sprejet v tuk. šolo.

Krajni šolski svet Novo mesto.

Predsednik: Rozman.

Mirna peč. Zadnjo soboto se je od nas poslovil g. župnik Anton Zore. Marsikatero oko se je porosilo ob slovesu in pričalo, kako da je bil priljubljen g. župnik. Radi bi bili videli, da bi bil ostal pri nas. Ker je pa hotela božja volja drugače, je odšel že g. župnik na novo faro Motnik. Naša želja je le, da bi tudi tam toliko storil v prid ljudstva, kakor je pri nas in ohranil si bo hvaležen spomin.

Zaradi te premestitve so nekateri mislili, da mora razpasti posojilnica. Seveda s trudom zgrajeno stavbo podreti je lažje, kakor zidati naprej. Hvala Bogu, še je nekaj mož, ki ne vržejo precej puške v koruzo in ki imajo v sebi tudi nekaj požrtvovalnosti. Ti pač znajo prav ceniti koristno napravo. In tem naj velja geslo: „Po začrtani poti pogumno naprej! Če so odpadle suhe veje, drevo bo še lepše odslej.“

Dobrnice. Krasno je vspel nedeljski shod po prvi sv. maši v Dobrnicu. Zbralo se je okrog 200 mož. Govoril je nad 1. uro naš poslanec g. dr. Janko Hočevar lepo in temeljito. G. župnik je predlagal zaupnico škofu in poslancem, kar je bilo enoglasno sprejeto razen Žlajpoha (on ve, zakaj se boji 12. januarja), Učakarja, Kovača, Ozimeka, Šenica in Resarja iz Verbovca. Že vedó zakaj.

Trebelno. V Št. Ruprtu se je ustanovila živinorejska zadruga, ki hoče pospeševati posebno rejo živine pomurske pasme. Premovanje goveje živine priredi deželni odbor v Št. Ruprtu dne 29. novembra (prvi ponedeljek v adventu).

V Mokronogu se snuje vinorejska zadruga. Da bi le kmalo pričela delovati! Vinogradniki so pridelali obilo vina, a kupca ni, dasi so cene sramotno nizke.

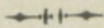
Sneg je zapadel v noči od četrтка do petka zadnji teden. Ljudje so v skrbeh, ker niso še napravili dovolj nastilja. Tudi drv imajo še malo.

V občini Trebelno je pogorel na malega Šmarna dan kozolec posestniku Andriču. Pri vzajemni zavarovalnici v Gradcu je bil zavarovan za 200 kron. Ker pa ta znesek niti za streho ni, hotel se je zavarovati za višji znesek. Zastopnik zavarovalnice pa ni hotel priti pogledat, zato se je Andrič zavaroval za višjo vrednost pri ljubljanski vzajemni zavarovalnici in sicer za 800 kron. Ta zavarovalnica je po požaru takoj izplačala cel zavarovani znesek, graška zavarovalnica se pa brani izplačati tistih 200 kron, dasi je bil pri njej poprej zavarovan in dasi škoda znaša 1500 kron. Proč od graške vzajemne zavarovalnice!

Iz Soteske. Sprejmite iz našega koticčka kratko sporočilo o društvenem gibanju. Zadnje tri nedelje smo imeli zelo podučna predavanja, in sicer nam je poslovodja in podpredsednik Ivan Vrtačnik opisoval, kako napraviti cene in dobre gnojnice, drugič pa je govoril o umetnih gnojilih in natančno razložil njih sestavino, uporabo, njih dobre in slabe strani. Prišli smo do spoznanja, da marsikateri kmet kupuje po nepotrebnem umetna gnojila, gnojnico pa po dvorišču razliva. — To nedeljo pa je mlinar Jožef Muhič govoril o alkoholu. Dasi nekateri niso mogli razumeti, da bi bil alkohol strup, vendar imamo šest fantov ab-

stinentov za eno leto. — Ta teden se začne v društvu večerni poduk v nemščini in vedenju v družbi.

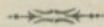
Tržič na Gorenjskem. — Slovo preč. g. Špendala. — Naj naznanijo „Dol. Novice“ odhod našega prezasluznega g. župnika. Nismo se nadejali, da nas bo kedaj zapustil, ker se je med tržiškimi župljani in prečastnim g. župnikom v teku dolgih let njegovega pastirovanja razvilo tako prijazno in zaupno občevanje, kakor med dobrim pastirjem in poslušnimi ovčicami. Iz poslovnih njegovih besed smo izvedeli, da si je želel spremembe, ker je čutil težo pastirovanja v tako obširni župniji, ki naj se prenese na mlajša ramena. Ker pa ga je Nj. Veličanstvo presvetli cesar imenoval kanonikom v Novo mesto, zapusti ta kraj, ki se mu je tako omilil le s težkim srcem in gre v svojo rojstno Dolenjsko. — Služboval je gospod v Tržiču vkupno 31 let, nekoliko kot administrator potem kot župnik. Tržičani vemo, koliko dobrega je storil za to župnijo. Po njegovem prizadevanju se je postavilo novo moderno župnišče. Po njegovem trudu se je podaljšalo pokopališče ter se upeljal primeren red, da se zdaj šteje lahko med najlepša pokopališča. Uravnal je cerkvene službe za organista, cerkvenika in grobokopa — ter za vsacega pozidal primerno cerkveno hišo, tako da ta uredba faranov ni nič otežila. — Veselili smo se, ko je prečastito škofijstvo v priznanje zaslug g. župnika že 1. 1900 odlikovalo s častjo kn. šk. duhovnega svetnika. — V znak hvaležnosti so mu župljani pred odhodom poklonili krasen spomin. Deputacija tržiških vrlih dam — na čela jej gospe veletovarnarja Gassner-jeva in župana Mally-jeva — je izročila preč. g. kanoniku krasen gotičen kelih in zlat korarski prstan z brijanti v visoki vrednosti — oboje z napisom: „Rev. D. canonico Francisco Špendal parochiani — Tržič — Neumarkt 1909“. G. kanonik je ginjen sprejel ta krasni dar ter gospem naznanil, da se bo vedno spominjal pri presv. daritvi svojih ljubih Tržičanov in po svoji smrti ta dragoceni kelih zapustil njih farni cerkvi, da bo tako ta zveza z njimi trajala v dolgo bodočnost. — Dne 21. novembra je g. kanonik opravil slovesno službo Božjo povodom papeževga 25 letnega jubileja ter nas s popoldanskim vlakom zapustil. G. kanonik je šel od nas z zavestjo, da ga ni imel nasprotnika mej svojimi župljani. G. veletovarnar Gassner — patron naše fare — je spremil g. kanonika do Kranja. Še enkrat Vam kličemo presrčni: Z Bogom! in na mnoga leta v Vaši rojstni Dolenjski!

Belokranjski glasnik.

Metlika. Vinarska zadruga se je ustanovila za sodni okraj metliški osobito za župnije Metlika, Radovica, Suhor in Podzemelj. Vinarska zadruga je za vinogradnike zelo zelo velike važnosti. Vsak vinogradnik naj bo član te vinarske zadruge. Deleži so po 20 K, vpisnina 5 K. Vpisnina se plača takoj, delež pa v obrokih, ko se vino prodaja. Načelnik je župan Lokviški Mihelčič, namestnik Jos. Nemanič, Želebej št. 9.

Iz Črnomlja. Dne 18. t. m. je imela K. Z. za Belokrajno redno sejo z naslednjim vspešnim 1. Razgovor o shodih. Sklenilo se je, da se napravijo shodi dne 21. nov. zjutraj po rani maši v Črnomlju, Metliki in Semiču. 2. K. Z. zavzame stališče nasproti liberalnemu shodu, ki se je vršil dne 31. okt. v Gradacu s tem namenom, da se izreče nezaupnico dež. glavarju pl. Šukljeju in dež. poslancu M. Matjašiču. Odbor povdarja, da imajo pravico zaupnico ali nezaupnico dajati samo volivci omenjenih gg. poslancev ne pa nasprotniki, kateri jih nikdar volili niso. In ravno na shodu v Gradacu so bili zbrani sami volivci Mazelle-jevi in pa Rauchovi pod Mazellevim predsedstvom. Umevno, da takim volivcem ne moreta biti po godu niti dež. glavar pl. Šuklje niti poslanec M. Matjašič. 3. Konstatovano se je, da se poraja v novejšem času v liberalnih časopisih razvada, da jeden izmed občanov — če bi bil ta tudi slučajno odbornik, hoče zastopati občino in pa kak stan, dasiravno ga v to niče pooblastil ni. K. Z. protestuje proti taki razvadi in osmelosti najodločneje iz samo ob sebi razumljivih razlogov.

Domače novice.

• **Cenjenim naročnikom!** — Prav vljudno opomnimo veliko število cenjenih naročnikov, da nam blagovolijo takoj vposlati zaostalo naročnino. — Posebno cenjene poverjenike prosimo to, ki so nam vposlali v začetku leta več naročnikov — brez denarja! — Kakor za vsak list,

velja še prav posebno za naš list, da samo obljube brez denarja ne morejo lista vzdržavati. Nepovoljno gmotno stanje je pa tudi edini vzrok, če bodo „Dol. Novice“ za 25 letnico prenehale. Če bi vsak Dolenjec storil svojo domoljubno dolžnost, bi se pač ne bilo bati te nečastne katastrofe.

Založništvo „Dol. Novic.“

Osebnostna vest. Preč. g. kanonik Fran Špendal je bil dne 22. novembra umeščen na svoj kanonikat ter je v torek dospel v naše mesto. Pozdravljen v naši sredi!

Ljudsko šolstvo. Nastavljeni so: Štefanija Ogorelec v Starém Kotu, Rudolf Poljanec v Šmartnem pri Litiji, Karolina Grilc-Dostal na Studencu, Vida Vrežec v Loškem potoku. — Dopust je dovoljen Mariji Tomc v sv. Križu pri Turnu. Dvorazrednica v Dolenji vasi pri Ribnici se razširi v štirirazrednico.

Poročil se je v Novem mestu gospod Jurij Gregorec, sodnik v Cerknici s gđ. Marico Žabkar, hčerko c. kr. gozdarja v pok.

Prestavljen je iz Ljubljane v Rudolfovo kot davčni referent c. kr. finančni komisar gosp. dr. Erih Mühleisen.

V tuk. samostanski cerkvi se bo 6., 7. in 8. decembra obhajala slovesna tridnevica s primernimi govori v spomin 700 letnice vstanovljenja reda sv. Frančiška.

Prazen strah. Po deželi in tudi po mestih se ljudstvo silno boji onih rudečih 20 kronskih bankovcev, češ, da so že iz prometa in neveljavni. Temu pa še dolgo ni tako. Ti 20 kronski (rudeči) bankovci so še v prometu veljavni do 30. junija 1910. In potem še ostanejo nadalje za tri leta kot veljavni bankovci ter se bodo lahko zamenjavali v vsaki banki. Toraj proč s praznim strahom, ter si rajši želite še prav mnogo tacih 20 kronskih bankovcev!

Splošna obrtna zadruga za sodni okraj Rudolfovo opozarja vse gg. delodajalce, da v kratkem času vpišejo svoje učence (sklenejo učno pogodbo pri zadrugi). Po § 10. zadružnih pravil skleniti se mora pogodba najpozneje ko preteče poskusna doba. Po § 11 ima obrtna zadruga pravico one delodajalce, ki pravilno ne priglašajo svojih učencev, kaznovati z globo do 20 kron. Da se nepotrebnih stroškov obvarujete, držite se reda; je dobro za obe stranki.

Načelnstvo.

Shod v Novem mestu. Ker se vsled nesporazumljenja shod ni bil sklical o primerni uri v soboto zvečer, se je preložil na nedeljo dopoldne po § 2. v Rokodelski Dom. Dasi se ni moglo več agitirati za vdeležbo, vendar je dospel lepo število meščanstva, da sliši poročilo svojega rojaka gosp. dež. odbornika prof. Jarca, ki je v jasnem pregledu naslikal sedanji položaj tako v državnem zboru, kakor v deželnem Kranjskem. Omenjal je tudi za Novo mesto zanimivosti glede bodočih železnic, nove gimnazije, bolnice itd. ter slednjič bičal hinavsko gonjo zoper knezoškofa. Razvidela se je vsa podlost neke pokvarjene klike, ki si prizadeva sistematično zastrupljati naše ljudstvo, oziroma mladino. — Kanonik Žlogar je opiraje se na to izborna poročilo utemeljil dve resoluciji, povdarjajoč, kako so uprav poslanci S. L. S. povzdignili ugled slovenskega imena ne samo v Avstriji, nego po vsej Evropi, oni so jedro, okrog katerega se je osnovala „Slov. Jednota“ itd. Sprejete sta bili naslednji resoluciji: I. Poslancem S. L. S. takó v drž. kakor v dež. zboru se izreka toplja zahvala za dosedanje delovanje in neomajno zaupanje; shod priporočuje, naj drž. poslanci pospešujejo še nadalje vzajemnost mej slovanskimi poslanci; naj si volijo sami primerno taktiko takó, da pripomorejo k zmagi pravice našega naroda in vseh bratskih slovanskih rodov v Avstriji. II. Shod izraža skrajno ogorčenje liberalni stranki, ki je v umazane namene uprizorila in še nadaljuje uprav lopovsko pohujšanje mladine in izreka, da bo slovensko ljudstvo s pohujševalci temeljito obračunalo. Zajedno izreka shod neomajno zvestobo katoliški cerkvi in g. knezoškofu.

Jugoslovanska strokovna zveza priredi dne 28. t. m. v Ljubljani IV. vseslovenski delavski shod s sledečim vspešnim: a) Poročilo „Zvršilnega odbora slovenskega krščansko-socialnega delavstva“. Poda odbornik J. S. Z. Moškerc. — b) O potrebi in pomenu J. S. Z. poroča urednik Ivan Štefe. — c) Delavstvo in politika. Poroča odbornik J. S. Z. poslanec Gostinčar. — d) Delavski tisk. Poroča odbornik J. S. Z. Podlesnik. — e) Slovensko krščansko-socialno delavstvo in njegovi nasprotniki. Poroča odbornik J. S. Z. Terseglav. — f) Pravno varstvo in zdravniki. Poroča načelnik J. S. Z. poslanec dr. Zajec. — g) Pravno varstvo in pravniki. Poroča podnačelnik J. S. Z. dr. Pogačnik. — h) Nameni J. S. Z. Poroča odbornik J. S. Z. Remec. — i) Kaj nudi J. S. Z. (bolniška, brezposelna, preseljevalna, popotna, izredna podpora in podpora za slučaj smrti). Poroča blagajnik J. S. Z. Dermastia. — j) J. S. Z. in strokovna društva. Poroča zapisnikar J.

S. Z. Krhne. — k) Organizacija J. S. Z. (skupine, plačivnice, okrožja J. S. Z.) poroča glavni tajnik J. S. Z. Tomazič. — l) Delavski odseki S. K. S. Z. Traven. — m) Razprava. — Zastopniki Dolenjske, vdeležite se!

Zastrupljenje nekaterih častnikov generalnega štaba na Dunaju se je nameravalo. Dobili so po pošti posebne praške, v katerih je bil ciankalij. Stotnik Mader je prašek zavžil ter kmalo umrl. — Preiskava se vrši z vso naglico. Sum leti na neko damo, ki je povzročila ta atentat.

Miklavž pride letos v katoliško društvo rokodelskih pomočnikov. Stariši se na to opozarjajo. Darila z natančnim naslovom sprejema g. Picelj. Več danes teden.

Družba sv. Mohorja je zopet slovensko slovstvo pomnožila s sedmerimi knjigami. Brez dvoma se bo našemu kmetu najbolj dopadla prva knjiga: 1.) „Marija v zarji slave“, ki nam pripoveduje češčenje B. M. D. od prve dobe krščanstva do danes. Seveda je ta knjiga veliko popolnejša kakor je bila Volčičeva: Življenje preblazene Device in Matere Marije. Pa vendar bi še bilo pričakovati veliko večje natančnosti pri častenju Brezmadežne v različnih redovih. Sploh se je pisatelj na vso moč potrudil, da bi tudi on saj nekoliko pripomogel k vresničenju Marijinega slavošpeva Magnificat. Zelo se priporoča onim, ki niso naročeni na Mohorjeve knjige, da imajo saj v dolgih večerih izvrstno berilo. Posebno znamenita je tudi nova knjiga: 2.) Podobe iz misijonskih dežel. Znani slovenski misijonarji franciškani o. Veselko Kovačič in o. Baptist Turk nam pripovedujejo dogodke iz svojega plodonosnega delovanja na Kitajskem. Zanimivo je tudi misijonsko poročilo iz Jutrovega ter razvoj katoliške cerkve v Bosni po okupaciji. Knjiga je sploh nova, zato pa se ponuja tem večja zanimivost. Leposlovna knjižica: 3.) Pisana mati, v kateri se nam v zelo poljudni besedi riše nesrečno življenje moža, ki preveč gleda na lepoto žene, a ne na zlahtno srce žene do svojih otrok ter ljubezen do svojega moža. Marsikateri mož se bo zagledal v svojem zrkalu. 4.) Slovenske večernice obsegajo: Sosed Luka, Slovenci v Lurdu in Popotnikove povesti. Najbolj zanimiva je črtica Slovenci v Lurdu, ki popisuje potovanje Slovencev v Lurd. 5.) Koledar je mnogovrsten kakor po navadi. Z veseljem opazujemo, da se nahajajo sestavki bolj znanih pisateljev, ki tako svoje pero sučejo v korist tudi priprostejšega ljudstva. 6.) Molitvenik sv. maša ponuja v lepi besedi prekristen nauk o sv. daritvi. — Kdor pa noče molitvenika, je lahko volil 7.) povest dr. Jos. Vošnjaka: Navzgor — navzdol, ki jo bodo čitali z zanimanjem. — Sploh nam Mohorjeva družba ponuja leto za letom raznovrstno berilo in večinoma z jako lepimi slikami; zato ne bi smelo biti niti ene krščanske hiše, kjer se ne bi prebiralo prepotrebne knjige.

Društveni koledarček. Sredi decembra izide „Društveni koledarček“ za leto 1910. „Slovenska krščansko-socialna zveza“ je sklenila, da ga letos dá le toliko natisniti, kolikor se bo oglasilo naročnikov nanj in ga bo le naročnikom razposlala. Zato so te dni vsa društva dobila vprašalne dopisnice, koliko izvodov „Koledarčka“ želé za svoje člane. Te dopisnice naj se izpolnjene vrnejo vsaj do 28. novembra. Upamo, da smo vendar že toliko napredovali v organizaciji, da se bo ta „Zvezina“ želja upoštevala. Cena „Koledarčku“ ostane stara, namreč 1 krono.

Gospodarske drobtine.

— **Tečaj za krmljenje živine.** Kmetijska šola na Grmu priredi v nedeljo 5. decembra tečaj za krmljenje živine. Tečaj traja od 9. do 11. dopoldne in 2. do 4. popoldne. Na sporedu tečaja je: Živalska prebava. Množina potrebne krme. Vrednost različnih krmil. Raba in nakup močnih krmil. Pripravljanje in pokladanje krme. Od 2. do 4. popoldne je praktičen poduk v hlevu in krmilnici. Vabimo živinorejce, da se mnogoštevilno udeležijo tega tečaja.

— **Število učencev na Grmu** znaša 32 učencev in ne 31, kakor se je zadnjič poročalo. Vstopil je namreč v zimsko šolo še en učenec, tako da šteje zimska šola 9 učencev. Priglasila sta se sicer še 2 učenca za zimsko šolo, a je premalo štipendij; na svoje stroške pa ne moreta priti. Nujno bi bilo želeti, da bi naše posojilnice kaj dovolile za podpiranje kmetijskih učencev. Za letos so prostori, ki jih ima šola na razpolago, popolnoma zasedeni in se bodo morali za večje število učencev razširiti.

— **Naročila na umetna gnojila** sprejema kmetijska podružnica novomeška tudi še naprej, kedaj se bodo pa zvršila in kedaj gnojila dobila, to je pa povsem nedoločeno, kajti podruž-

nica naročuje le cele vagone in dokler ni toliko naročil, se naročilo sploh ne izvrši. Kdor želi kaj malega gnojil hitro dobiti, naj jih naroči naravnost pri družbi. Kdor pa lahko čaka, da se nabere naročil za en vagon, naj jih naroči pri podružnici.

— **Pokladanje otrobov.** Pri nas je pokladanje slame nekaj običajnega po zimi, ker je sicer pomanjkanje krme neizogibno. Zlasti pa v takih letih, ko krme v obče primanjkuje. Če pokladamo molznim kravam kaj več slame, je seveda neobhodno potrebno, da jim dajemo kaj priboljška v otrobih ali drugih močnih krmilih, če nam je na tem, da se kaj več namolze in kaj več za mleko dobi. V okolici mesta, kjer daje mlekarstvo važne dohodke, je zlasti skrbeti, da se mlečnost krav pospešuje z močnimi krmili.

— „**Konjerejski odsek**“ ima še oddati 7 plemenskih kobil angleške in arabske pasme, katere je kupil iz državne kobilarne. Starost 3 do 5 let. cena 300 do 400 K. Kobile se oddajo le zanesljivim konjerejcem, stanujočim v političnih okrajih Krško in Novo mesto. Prošnje je takoj vložiti.

Ameriški novičar.

— **I. Letno občno zborovanje slovenske Rafaelove družbe v New Yorku.** Občni zbor se je vršil na dan sv. Rafaela 24. okt. v slavnostno okrašeni sobi dekl. društva. Predsednik g. Stucin je v imenu zadržanega predsednika družbe, č. g. J. Tomšiča, otvoril zborovanje z molitvijo in potem vse navzoče prisrčno pozdravil. G. Ant. Podgornik, zapisnikar, je prebral na to svoj točno sestavljen zapisnik ustanovnega zborovanja 1. dec. lani. Finan. tajnik, g. Al. Češarek, je podal jasno poročilo o denarnem stanju družbe. Dohodkov je bilo celo leto 1033'35 dol. in stroškov 758'32 dol., samo darov se je razdelilo v svoti 540'54 dol. V blagajni ostane 275'03 dol. Blagajnik g. V. Vavpotič potrdi, da ima res toliko v blagajni. Glavni tajnik poda poročilo o razvoju in napredku družbe v tem prvem letu. Iz njegovega poročila je razvidno, da ima danes družba 15 dobrotnikov, 13 društev, 259 družbenikov in 313 članov. Pokroviteljstvo družbe je sprejel mil. g. škof Trobec, Monsgr. J. F. Buh pa častno predsedstvo tega delovanja. Družbeno glasilo „Ave Maria“ ima zaznamovati jako lep napredek tako v obliki, kakor v naročninah. Danes ima družba že jako krepko razvito organizacijo. Družbeni znak je znan že po vseh podružnicah in zastopstvih splošne Rafaelove družbe. Družbeni zaupniki so krepko pomagali družbi. Posebno pohvaljeno so bili omenjeni g. Ivan Lah v Clevelandu, g. J. J. Peshel v Ely in g. A. Zavrl v Forest City. Na Ellis Islandu je posredovala celo leto v 460 slučajih. Misijonar je krstil enega otroka, ki je bil rojen na parniku, oskrbel je 3 pogrebe, in 8 parov je poročil. 73 deklet ima družba po raznih službah po mestu pod svojim nadzorstvom, 189 služb je preskrbela, 78 izseljencev je počakala na pristanišču in poskrbela za nje, 65 je preskrbela vse potrebno za pot v domovino. V več slučajih potrebe, se je zavzela za pomoči potrebno. V Avstrijskem domu in v Leo Hausu je imela družba 218 varovancev, katerim je preskrbela 843 prostih prenočišč, 1249 prostih obedov. V 4 slučajih potrebe, se je obrnila s prošnjo za pomoč na rojake in nabrala okrog 800 dol. podpore. Razdelila je eno izdajo knjižice „Vzemi in beri“. In še marsikaj podrobnega je omenjal, kar je družba storila za rojake.

Predno se je prešlo k volitvi novih 7 odbornikov, se je po daljši debati sklenilo poseben oddelek pri družbi za ženske. Ta oddelek naj se zlasti zavzame za varstvo slovenskih deklet, ki služijo po raznih službah. Zlasti je to potreba v New Yorku in drugih večjih mestih. V ta namen naj se izvoli danes pripravljavni odbor 5 gospej in gospodičen družbenic. Izvoljene so bile predsednica g. M. Jakopič, taj. ga. Franja Stempej, blag. ga. Katar. Pavlič in odbor: ggej. M. Ribič in Ivana Stern.

V odbor so bili voljeni: Vrhovni predsednik: Č. g. J. Tomšič, krajevni predsednik za New York: g. Anton Stucin, tajnik: č. g. Kazimir Zakrajšek O. F. M., zapisnikar: g. Ant. Podgornik, blagajnik: g. Valent. Vavpotič, fin. tajnik: g. Alois Češarek, nadzorniki in odborniki: gg. Alois Erhatic, Ludv. Podgornik, Ivan Bučar, Jos. Slatič, Peter Vogrič, A. Jakopič, John Derganec, Jos. Skrabe, Jan. Maček.

Novodobni ameriški Slovenci. Calumet. Johana Kolenc, roj. Erčul, doma iz je Stopič na Dolenjskem. Po petletnem zakonu je postala nezvesta in pred osmimi meseci pobegnila z nekim, ki je zdaj v rokah pravice. Pred dvema mesecema je zopet ušla neznano s kom in kam ter mi odnesla 3 in pol letno hčerko, katero želim in imam pravico dobiti nazaj. Imenovana

je stara 27 let. Kdor od rojakov mi naznani njen sedanji natančni naslov, mu plačam 10 dol. nagrade. Jos. Kolenc, 2023 Calumet Av. Calumet, Mich.

— **Joliet.** Odšla sta neznanokam moja žena Ana in njen ljubimec Jos. Kraševc. Ona je doma iz Bereče vasi, a on iz Bušinjne vasi suhorske fare. Mene je žena zapustila in troje otrok ter neznanokam odšla z Jos. Kraševcem in dvema otroki. Opozarjam rojake, da kdor jej kaj da na upanje, bo vse izgubil, ker jaz nisem več za njo odgovoren. Fr. Gregoraš, 901 Scott St. Joliet, Illinois.

O vremenu za mesec december.

Kakor ste se prepričali cenjeni naročniki „Dol. Novic“, je bil Vaš vremenski prerok z malimi izjemami zelo točen z vremenskim napovedovanjem celo leto. Tudi za mesec november je uganil kar do pičice. Poskusim Vam še tedaj danes brzkone zadnjikrat ne samo v tem letu temveč za zmira vreme prerokovati; kakor ste namreč čitali spredaj, bodo brskone „Dol. Novice“ prenehale z novim letom. —

Prve dni v decembru do okolu 7. bo spremenljivo vreme, sneženo in deževno z malimi presledki lepih poldni. — Od 8. do 18. bo pa hud mraz; toraj kupite si pravočasno kožuho in kučme. — Od 19. do 25. vetro, nestanovitno in mlačno vreme in od 26. nadalje do konca meseca ne bo nič boljše, spremenljivo in oblačno deževno in sneženo; tedaj pazite, da se ne prehladite in grde influence ne dobite! — Kritičen dan druge vrste je 12. december; ta dan mrkne solnce deloma ter bo vidno le v najbolj oddaljenih južnih krajih. Drug kritičen dan, tudi druge vrste, je pa 26. decembra.

Kakor sem že večkrat povdarjal, bati se ravno ni treba kritičnih dnevov tedaj tudi zdaj ne, če tudi leto h koncu hiti. Ako je volja Božja, dočakali bomo v kljub temu prav srečno in zdravo novo leto, kar Vam vsem skupaj in samemu sebi od srca želi Vaš vremenski prerok. H.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Č. g. Česen, župnik v Podgrađu 10 K; dr. Žitek iz neke poravnave z dovoljenjem g. M. Severja, c. kr. profesor 40 K; gospa M. Novak 2 K; neimenuvan dobrotnik v Nov. mestu 40 K; g. dr. K. Slanc 10 K. Plemenitim dobrotnikom prisrčna zahvala. Vodstvo dijaške kuhinje se še enkrat lepo priporoča za kisline in drva.

Tujci v Novem mestu.

Hotel Koklič: C. Piva, A. Wissiak, I. Herschmann, F. Brener, K. Jerman iz Trsta; H. Gasser, P. Šega iz Gradca; I. Kondraczek, A. Tannenberger, M. Reich iz Dunaja; I. Kovač, A. Sterbine, A. Weiss iz Ljubljane; F. Nedog iz Ptuj; St. Zorko iz Laškega trga; J. Magovac iz Metlike; M. Stern, M. Kraus iz Zagreba; J. Goljevšek iz Gorice; P. Petschnig iz Celovca; F. Penca, A. Manser iz Mokronoga; J. Forstner iz Wolfsberg-a.

Hotel Pošta: J. Kos, I. Žargi iz Ljubljane; F. Koren, F. Sajevec iz Podkrajja; I. Ogolin iz Maribora; J. Miklič s soprogo iz Merleins; M. Liker iz Idrije; F. Leskovic iz Hotedersice; F. Kopač iz Dobrnič; J. Mitter, F. Kohn iz Dunaja.

Jakše J.: G. Popovič iz Vinomera; J. Popovič iz Dule; dr. N. Zupančič iz Gribelj; F. Sajovic, Mici Sajovic, Mici Sirc iz Kranja.

Tržne cene v Novem mestu.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	21	14	Leča	—	—
Rž	13	33	Bob	—	—
Koruza	13	—	Ajda	11	04
Oves	8	13	Proso	—	—
Ječmen	—	—	Soršca	—	—
Krompir (mernik)	1	20	Lan	—	—
Fižol	11	71	Jajca po 5 za 40 vinarjev.	—	—
Grah	—	—			

Loterijske številke.

TRST, 20. novembra 26 39 12 60 21

Prostovoljna dražba Pintarjeve gostilne v Kandiji s hišo št. 7

in gospodarskimi poslopj, vrtom, kegljiščem in mesnico vrši se dne 29. nov. 1909 dopoldne ob 9. uri v Kandiji.

Izključna cena 30.000 K, vadiji 10%, plačati je na skupilo 4000 K, ostalo po dogovoru. (249)

Sejmi na Dolenjskem v mesecu decembru.

V torek 30. novembra letni sejm v Novem mestu.

V Novem mestu (sejmica) in sejm v Žužemberku 6.; v Metliki 7.; v Mokronogu 9.; v Kostanjevici in v Višnji gori 13.; v Škocjanu in v Kandiji 16.; v Črnomlju 21.; v Mirni peči 29.

Zahvala.

Povodom boleznin in smrti nepozabljene soproge in matere, gospe

Neže Drenik

iz Bršljina izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo vsem prijateljem in znancem za izkazano sočutje in tolažbo v britkih urah kakor tudi za časteče mnogobrojno spremstvo ob pogrebu. Osobito se prisrčno zahvaljujemo izrednemu trudu in požrtvovalnosti velečastitemu premilostljivemu gospodu proštu Sebastijanu Elbertu v boleznin rajne in pri pogrebu v Prečni, dalje našemu velečastitemu gospodu Anton Šmidovniku, župniku v Prečni; častitim očetom frančiškonom ter velečastitim sestram Elizabetinkam; blagorodni rodbini Barborič za prekrasni venec, vsem novomeškim gospodom in gospem ter vsem spremljevalcem sploh, ki so prerano rajno spremili k večnemu počitku.

Naj jim vse to poplača Bog!

BRŠLJIN, 19. novembra 1909.

(250)

Žaljujoči ostali.

Štev. 3052.

Razglas.

V šolskem okraju Novomeškem oddati je nove zgradbe tri-razrednega šolskega poslopja v Brusnicah s potrebsčino 36.300 K. Načrti, proračuni in stavbeni pogoji so pri podpisnem okrajnem šolskem svetu na vpogled v uradnih urah.

Pismene s kolekom 1 K opremljene ponudbe je vložiti do 7. decembra 11. uri dopoldne.

Ustmena dražbena obravnava za posamezna in za skupna dela določi se na torek 7. decembra ob 11. uri dopoldne pri okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet pridružuje si pravico, pritrđiti ponudbam brez ozira na njih visočino.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo,

dne 17. novembra 1909.

(246-2-2)

Ustanovljeno 1899 **IVAN SVETEC** Ustanovljeno 1899
brivec in vlasuljar

izdeluje vsa vlasuljarska dela, kupuje zmešane in rezane ŽENSKÉ LASE po najvišji ceni. V zalogi ima vse toaletne stvari, posebno svetovno znani original Bayrum tekočina proti izpadanju las in prhut, prhut izgine tekom enomesečne uporabe popolnoma po njegovem navodilu. Pravi Amerikan-Petrol tudi proiskusen za rast pouladka las posebno pri otrocih. (11-24-27)

Neprecenljiv Nusiol, barvilo za lase in brade, prekaša vse dosedanje iznajdbe, čudovit uspeh sedajnosti, neškodljiv, zdravniško preiskan.

Zraven tega priporoča svoj Brivski Salon, urejen z najnovejšimi komforti, s hitro, čisto, dobro postrežbo želeč mnogobrojnega obiska.

Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Radi popolne opustitve gospodarstva prodalo se bode

v graščini Breitenau (Zalog)

več konj, krav in prasičev, kakor tudi vsi pridelki letošnjega leta, kakor: žita, repa, detelja, seno, slama, koruza itd.

Nadalje prodalo se bode vse njive, travnike in gozde na parcele in sicer

dne 5. decembra ob 11. uri dopoldne

v gostilni Marije Kristan v Zalogu št. 15.

Ravnoram odda se v najem tudi kantina pri opekarni. Tozadevna vprašanja naj se naslove na oskrbnništvo graščine Breitenau pri Rudolfovem. (245-3 2)

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo 198 0 12)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4¹/₂ 0/0

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Naznanjam, da imam v zalogi vedno frišno in trpežno blago vsake vrste za častite gospode duhovnike.

Jakob Mikolič, (235-4-3)

krojaški mojster, Novo mesto, Veliki trg št. 92

priporoča se preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne obleke, posebno — talarje, površnike itd. —

po najkusesnjšem in najnovjšem kroju. — Izdelujem vsako v to stroko spadajoče delo natančno po meri.

Priporočam se preč. duhovščini, da me blagovoli počastiti s cenjenimi naročili, zagotavljajoč, da bodem vedno skrbel, da izvršim vsako naročilo v največjo zadovoljnost precastitih naročnikov.

Slav. p. n. občinstvu priporočam svojo dobro urejeno

krojaško delavnico,

v kateri delajo najboljše delavske moči; zatorej se jamči za elegantno, lepo in moderno izvršitev naročil, kakor tudi zato, da se vsaka v moji delavnici narejena obleka lepo prilega.

Tudi slav. p. n. občinstvu naznanjam, da imam v zalogi vsake vrste moderne štofe ter tudi nepremočljiv tirolski loden za haveloke.

Tudi imam narejene haveloke vsake velikosti za gospode in dečke po nizki ceni.

Bijakom znižane cene!

**Lepa Miklavževa in božična darila
priporoča tvrdka J. Krajec nasl.
v Novem mestu.**

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOUVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22 v Ljubljani.

(50 43-39)

**Stavbeno podjetje
Znidarčič & Stepančič**

Gorica, ulica Mattioli

filijalka v Kandiji pri Novem mestu

se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.

Prevzema nadzorstvo in izdelovanje načrtov ter statičnih računov.

Za obila naročila se tople priporočata

(170-0-19)

Znidarčič & Stepančič.